

Ενίσχυση της αστικής ανθεκτικότητας μέσω του δημόσιου χώρου: ένα στρατηγικό σχέδιο για το δημόσιο χώρο στην Ε' Δημοτική Κοινότητα Θεσσαλονίκης

Δημήτρης Τσίκνας, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας & Ανάπτυξης Α.Π.Θ.

dimitrios.tsiknas@gmail.com

Η παρούσα εργασία αποτελεί μια σύνοψη της διπλωματικής και της ερευνητικής μου εργασίας, οι οποίες εκπονήθηκαν υπό την επίβλεψη της καθηγήτριας Ελισάβετ Θωάδου και της ομότιμης καθηγήτριας Αθηνάς Γιαννάκου, αντίστοιχα, στο πλαίσιο των προπτυχιακών σπουδών μου.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι πόλεις ως οικονομικοί, πολιτιστικοί και κοινωνικοί κόμβοι αποτελούν τον πυρήνα της σύγχρονης ζωής. Ο δημόσιος χώρος στο αστικό περιβάλλον αποτελεί το σύνδεσμο του αστικού ιστού, ενώ ταυτόχρονα λειτουργεί ως πεδίο αλληλεπίδρασης, συνεργασίας και συμμετοχής της κοινότητας. Η αστική ανθεκτικότητα, με τη σειρά της, είναι ζωτικής σημασίας για τις πόλεις για την αντιμετώπιση, τη διαχείριση και την ανάκαμψη από πιέσεις και προκλήσεις όπως φυσικές καταστροφές, οικονομική ύφεση ή κοινωνικές κρίσεις. Στην παρούσα εργασία, αναλύονται οι έννοιες του δημόσιου χώρου και της αστικής ανθεκτικότητας και μέσα από την ανάλυση αυτή προκύπτει ένα πλαίσιο που συνδέει τις έννοιες αυτές με το χωρικό σχεδιασμό. Σκοπός της εργασίας είναι να προσδιοριστεί πώς ο σχεδιασμός του δημόσιου χώρου συμβάλλει στην ενίσχυση της αστικής ανθεκτικότητας. Ειδικότερα, μέσα από την μελέτη περίπτωσης, την Ε' Δημοτική Κοινότητα Θεσσαλονίκης, έπεται από την ανάλυση και αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης, τον προσδιορισμό των κρίσιμων ζητημάτων και των στόχων για την περιοχή αυτή, διαμορφώνεται ένα στρατηγικό σχέδιο για το δημόσιο χώρο. Το στρατηγικό σχέδιο για το δημόσιο χώρο συντάσσεται ως απόρροια της θεωρητικής και πρακτικής ανάλυσης που προηγείται και περιλαμβάνει προτάσεις που αποσκοπούν στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων, στην περιβαλλοντική αναβάθμιση του δημόσιου χώρου, στην καλύτερη συνδεσιμότητα των δημόσιων χώρων και στην προώθηση της κοινωνικής συνοχής, ώστε να συμβάλει στην επίτευξη της αστικής ανθεκτικότητας.

ABSTRACT

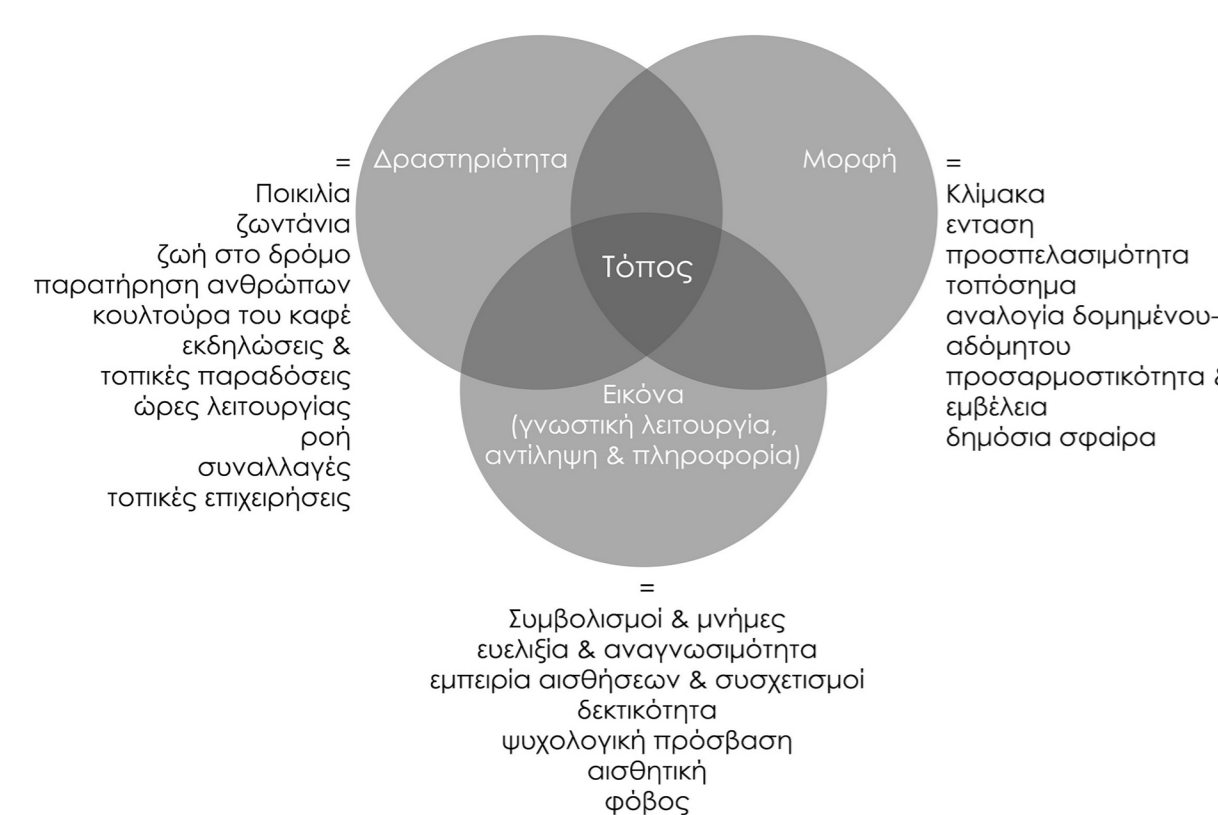
Cities as economic, cultural and social hubs are at the core of modern life. Public space in the urban environment is the link of the urban fabric, while simultaneously, it functions as a field of interaction, cooperation and community participation. Urban resilience, in turn, is crucial for cities in order to manage and recover from stresses and challenges such as natural disasters, economic downturns or social crises. In this project, the concepts of public space and urban resilience are analyzed and through this analysis emerges a framework that connects these concepts to spatial planning. The purpose of the project is to specify how the planning of public space contributes to strengthening urban resilience. In particular, through the case study, the 5th Municipal Community of Thessaloniki, after the analysis and evaluation of the existing situation, the determination of the critical issues and objectives for this area, a strategic plan for the public space is formed. The strategic plan for public space is drawn up as a result of the theoretical and practical analysis that precedes it and includes proposals aimed at improving the quality of life of the residents, at the environmental upgrading of public space, at better connectivity of public spaces and at the promotion of social cohesion, to contribute to the urban resilience of the area.

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ

Χώρος

Στην παρούσα εργασία η ερμηνεία της έννοιας του χώρου δεν περιορίζεται στα γεωμετρικά χαρακτηριστικά του, αλλά αναδεικνύει και τα κοινωνικά, πολιτιστικά και οικονομικά χαρακτηριστικά του.

Τόπος

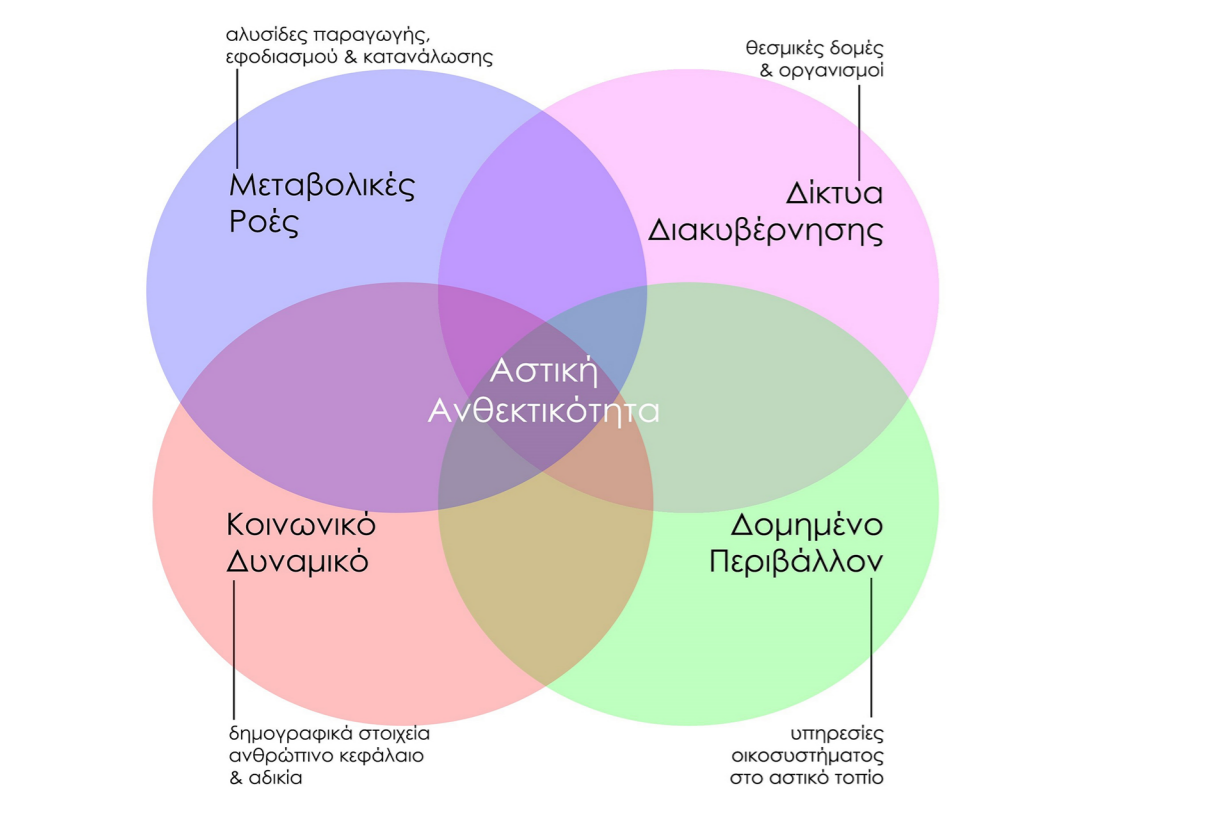
Σχήμα 1: Πώς ο πολεοδομικός σχεδιασμός μπορεί να συμβάλλει και να αναδείξει έναν τόπο, πηγή: Montgomery (1998), ίδια επεξεργασία

Δημόσιος Χώρος

Προσέγγιση της έννοιας πολεοδομικά, νομικά, κοινωνικά, λειτουργικά, μέσω του διπόλου δημόσιος - ιδιωτικός.

Αστική Ανθεκτικότητα

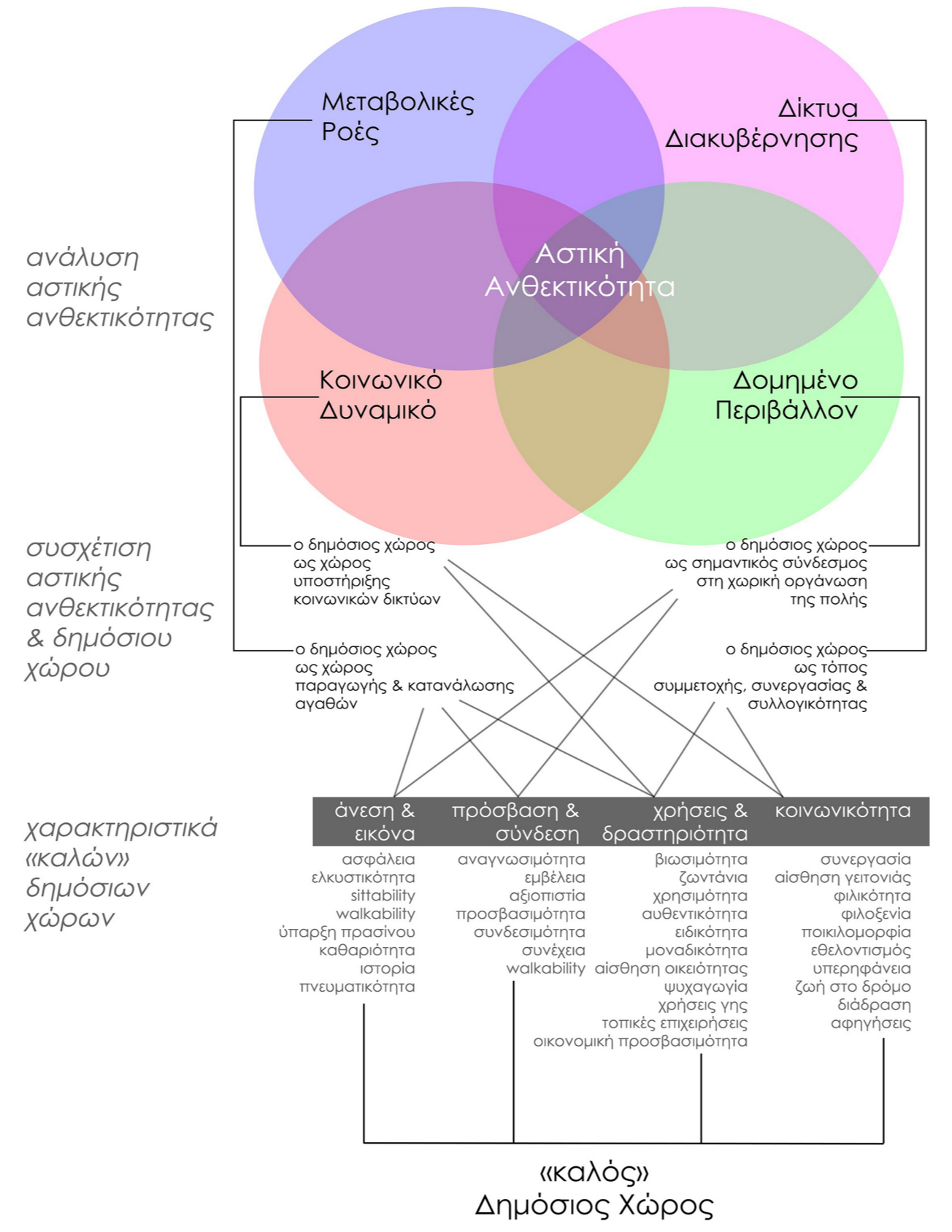
Αστική ανθεκτικότητα είναι η ικανότητα κατοίκων, κοινοτήτων, θεσμών, επιχειρήσεων και δομών μιας πόλης να επιβιώνουν, να προσαρμόζονται και να εξελίσσονται ανεξάρτητα από τις χρόνιες πιέσεις και τις καταστάσεις έκτακτης ανάγκης που τυχόν αντιμετωπίζουν. (Πλαίσιο Αστικής Ανθεκτικότητας, Aiur/ Rockefeller Foundation, 2014).

Σχήμα 2: Οι τέσσερις διασυνδεδεμένες θεματικές της αστικής ανθεκτικότητας, βασισμένο στο Urban resilience research prospectus, Resilience Alliance(2007), ίδια επεξεργασία

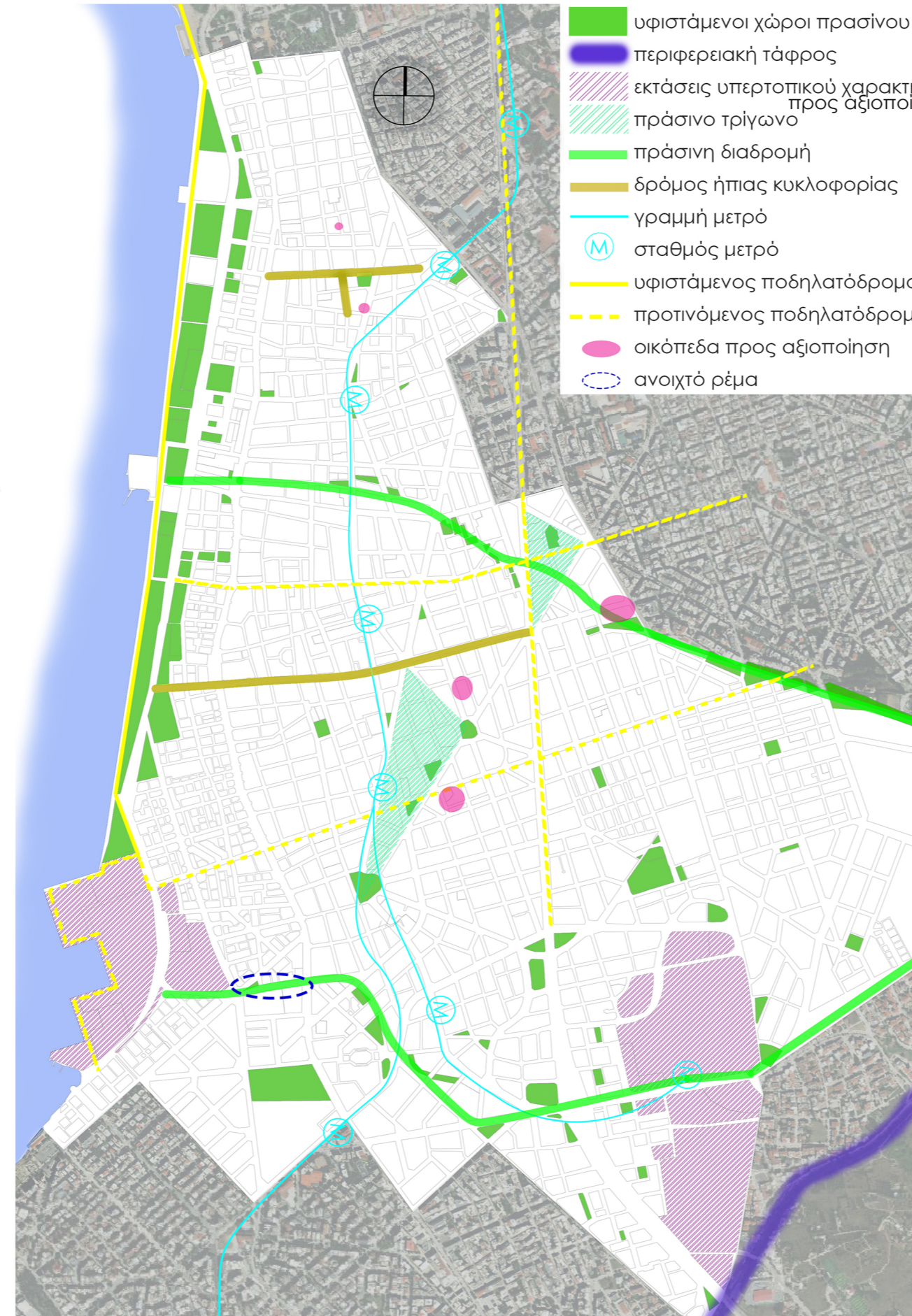
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Μέσω της ανάλυσης της αστικής ανθεκτικότητας στα τέσσερα υποσυστήματα της αποσαρηνίζεται η συσχέτιση της έννοιας με το δημόσιο χώρο και τις διάφορες πτυχές του. Στη συνέχεια, επιχειρείται η διεύρυνση του σχήματος και της συσχέτισης αυτής, αναδεικνύοντας τα χαρακτηριστικά των «καλών» δημόσιων χώρων. Έτσι, διαμορφώνεται ένα πλαίσιο το οποίο μπορεί να αξιοποιηθεί ως εργαλείο στο χωρικό σχεδιασμό τόσο σε διαδικασίες αξιολόγησης όσο και σε συγκεκριμένες πρακτικές.

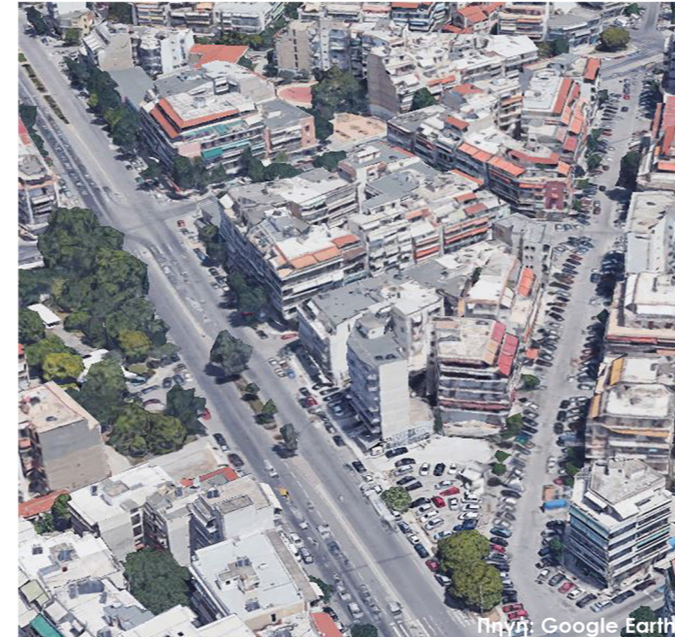

Σχήμα 3: Αστική ανθεκτικότητα - δημόσιος χώρος - καλός δημόσιος χώρος, βασισμένο στο Urban resilience research prospectus, Resilience Alliance(2007) & Public places - urban spaces, Carmona, M. (2003), ίδια επεξεργασία

ΠΡΟΤΑΣΗ

Σχήμα 5: Πρόταση - στρατηγικό σχέδιο για το δημόσιο χώρο στην Ε' Δημοτική Κοινότητα Θεσσαλονίκης

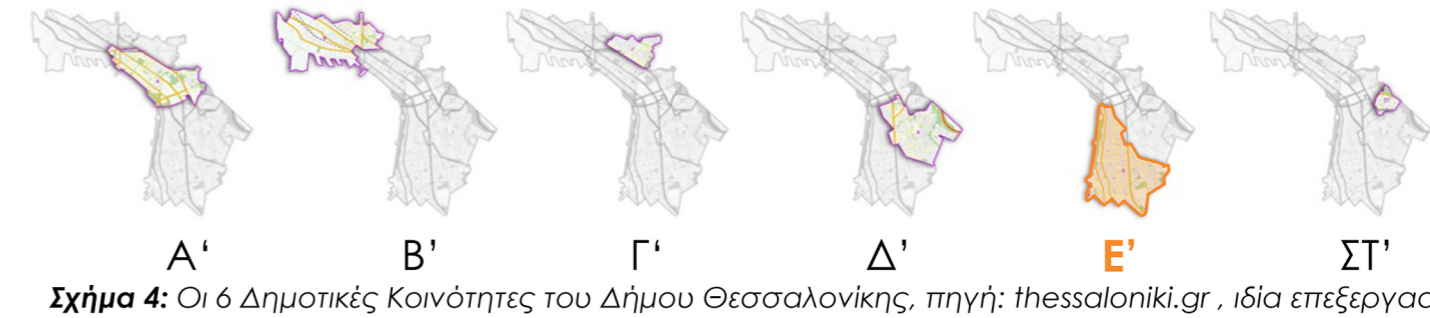
Εικόνα 5: Πράσινο τρίγωνο 1 - οδός Καρακάση, Κανάρη, Κων. Καραμανλή

Εικόνα 6: Πράσινο τρίγωνο 2 - οδός Καρακάση, Δροσινή, Σόλωνας

Περιοχή Μελέτης

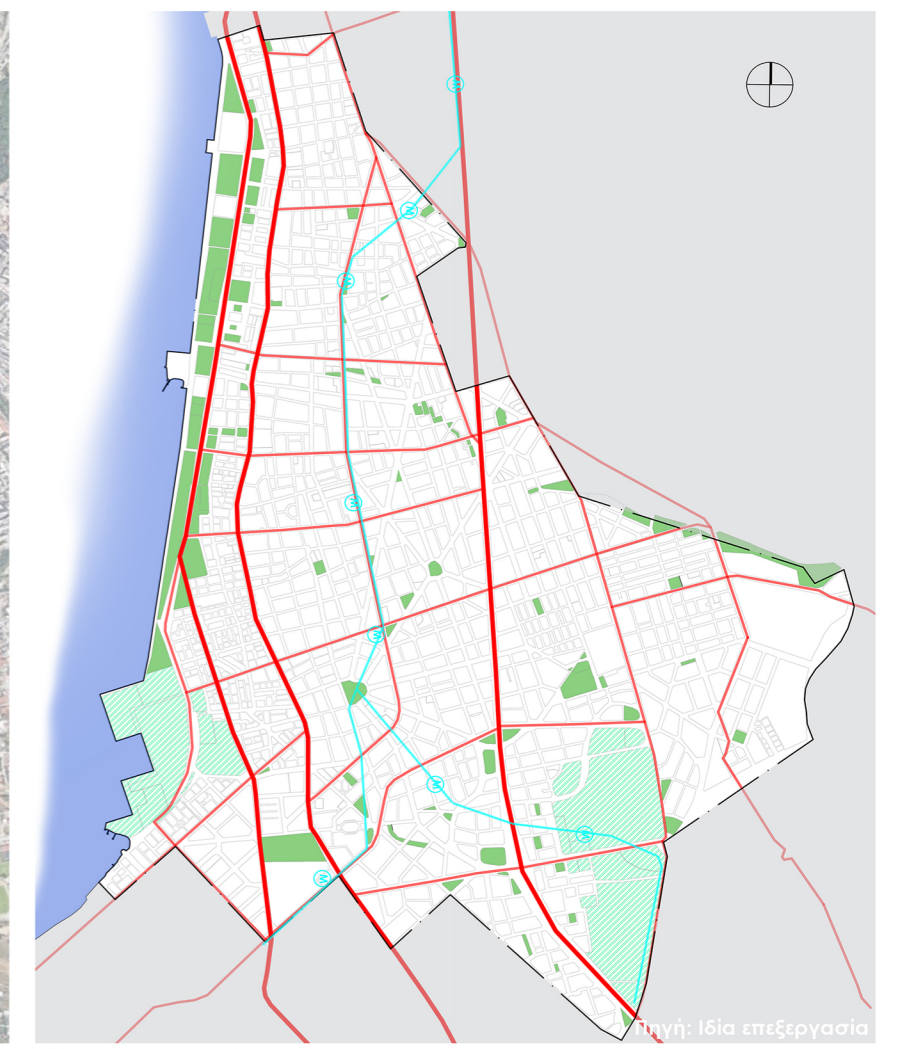
Ε' Δημοτική Κοινότητα Θεσσαλονίκης

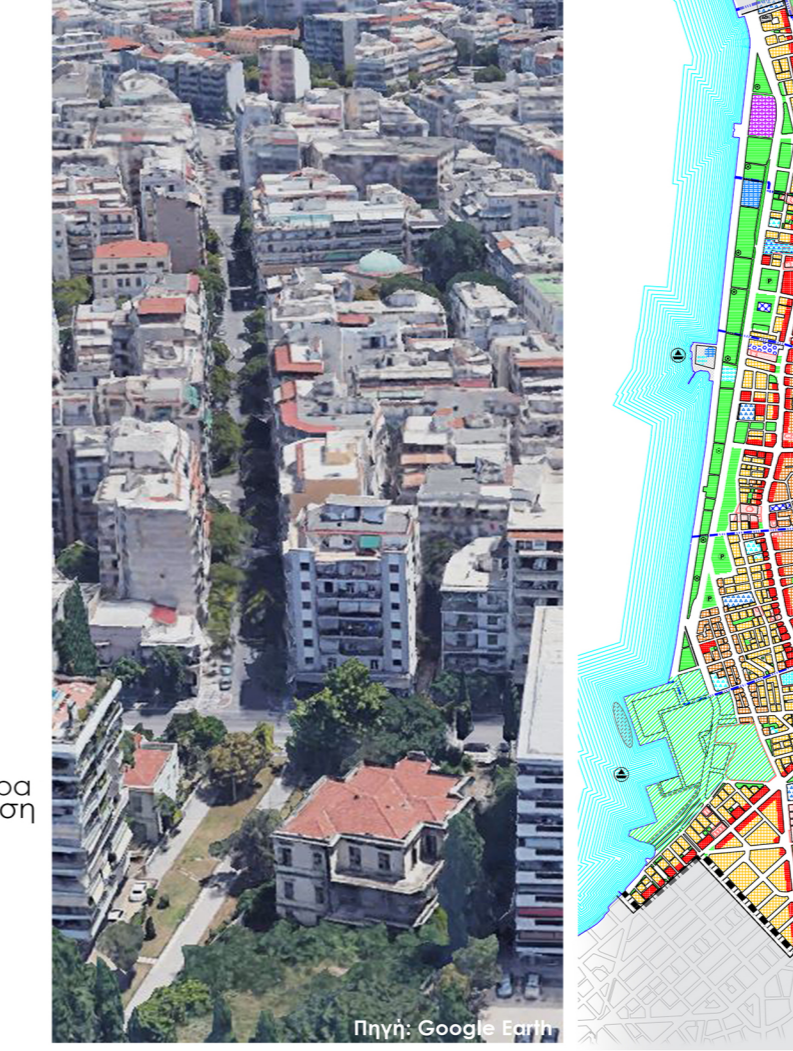
Σχήμα 4: Οι 6 Δημοτικές Κοινότητες του Δήμου Θεσσαλονίκης, πηγή: thessaloniki.gr, ίδια επεξεργασία

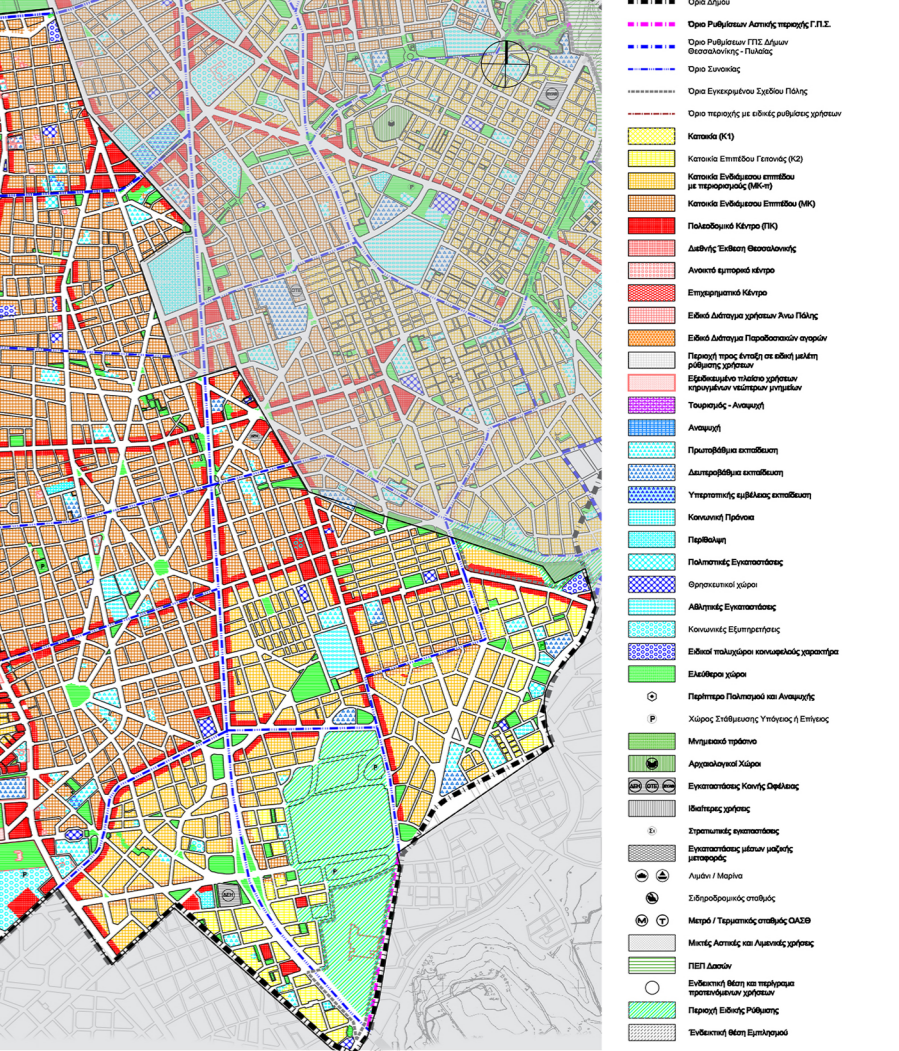
Χάρτης 1: Οριοθέτηση περιοχής μελέτης

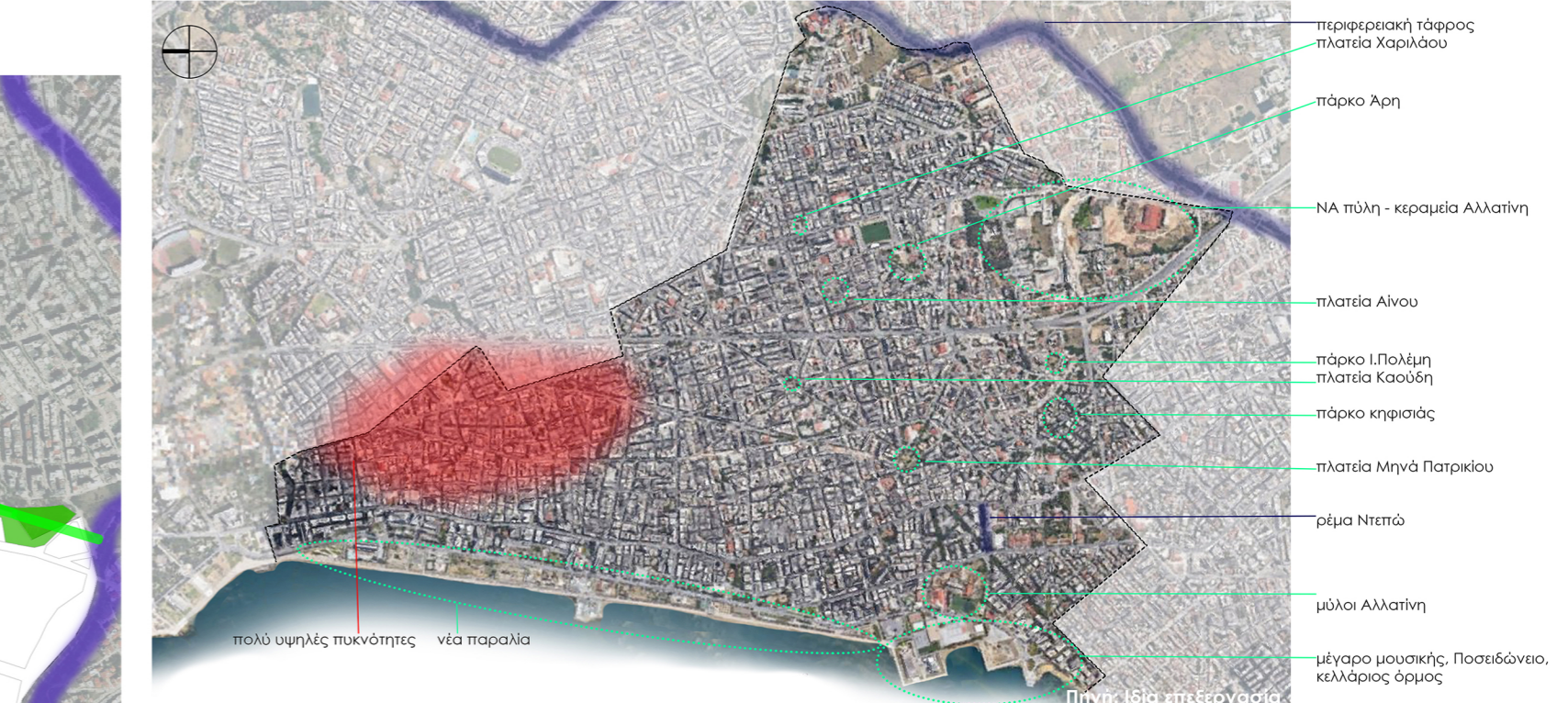
Χάρτης 2: Ελεύθεροι χώροι πρασίνου & μεταφορές υποδομές

Εικόνα 1: Οδός Αρχ. Μουσίου

Χάρτης 3: Πολεοδομική οργάνωση στην Ε' κοινότητα Θεσσαλονίκης, πηγή: μελέτη αναθεώρησης ΓΠΣ Δήμου Θεσσαλονίκης, ίδια επεξεργασία

Χάρτης 4: Κρίσιμα ζητήματα - Αξιολόγηση υφιστάμενης κατάστασης

Εικόνα 2: Βιομηχανικό συγκρότημα μύλων Αλλατινή

Εικόνα 3: Εγκαταλελειμμένο εργοστάσιο «αυσιίδα»

Εικόνα 4: Μέγαρο Μουσικής, Ποσειδώνιο, μύλοι Αλλατινή, Κελλάριος όρμος

Εικόνα 7: ΝΑ Πύλη Θεσσαλονίκης, Κεραμεία Αλλατινή, Νέα Ελβετία

2° ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

Κατανοώντας και αλλάζοντας την πόλη: Δημόσιος Χώρος & Περιβάλλον, Ανισότητες & Δημοκρατία

https://www.participatorylab.org/